

احکام ضمان

احکام ضمان [۱]

ضمان ضرر ناشی از حساسیت دارویی بیمار

س ۱۹۳. با توجه به اینکه ممکن است جان بیمار به طور اورژانس در خطر باشد و زمان، جهت تعیین حساسیت فرد نسبت به دارویی خاص وجود نداشته باشد، اگر با تجویز دارو، بیمار به آن حساسیت پیدا کرده و دچار عوارض شدید یا مرگ شود، آیا پزشک معالج در قبال این عوارض، مسئولیتی خواهد داشت؟

ج. کسی که آن دارو را به بیمار خورانده یا تزریق کرده ضامن است. توضیحاً یادآور می شود، در موارد ثبوت ضمان، گذشت که اذن بیمار یا کسان وی تأثیری در ارتفاع و سقوط ضمان ندارد؛ ولی کسی که در صورت ایراد آسیب به بیمار ضامن است، اگر پیش از اقدام بر عمل جراحی یا هر عمل علاجی دیگر از بیمار یا از اولیای وی برائت از ضمان پیشاپیش بگیرد، در این صورت ضامن نیست.

ضمان لطمات وارده بر بیمار در حین درمان

س ۱۹۴. در مواردی برای درمان بیمار، پزشک ناچار به ایراد لطمه ای دیگر به بیمار می شود. مثلاً برای احیای قلب بیمار سکنه کرده، ماساژ می دهد که منجر به شکستن دنده ها می شود یا برای تحریک رفلکس بیمار به او سیلی می زند و پرده ی گوشش پاره می شود، آیا در موارد فوق پزشک ضامن است؟

ج. اگر نجات جان بیمار، مستلزم ایراد آسیبی بر وی باشد، پزشک ضامن نیست.

ضمان لطمات وارده از طرف دستیاران پزشک

س ۱۹۵. در مراکز آموزشی که برای آینده، پزشک متخصص تربیت می نمایند و به دلیل کمی مهارت دستیاران و دانشجویان، عوارض و خطراتی متوجه جان بیمار می گردد، اگر احیاناً نقص عضو و فوتی واقع شود، آیا دستیار مربوطه ضامن است یا پزشک مسئول و استادیار مربوطه؟

ج. در فرض مزبور دستیار یا هر کس که به بیمار آسیب رسانده ضامن می باشد.

ضمان لطمات وارده شده به بیمار بدون تفریط پزشک

س ۱۹۶. در مواردی که به علل غیرمربوط به کار پزشک، مثل اختلال در دستگاه ها و رفتن برق و... به بیمار لطمه ای وارد می شود، ضامن کیست؟

ج. در فرض مرقوم پزشک ضامن نیست و کسی که در بررسی دستگاه ها و وصل برق ذخیره و از این قبیل کوتاهی کرده ضامن می باشد.

ضمان لطمه به بیمار در اثر توصیه ی دارو

س ۱۹۷. معمولاً مشاهده می شود که برخی از افراد عادی در امر پزشکی دخالت و قرص، آمپول یا دارویی را برای مریض توصیه می نمایند آیا در صورتی که این امر منجر به مرگ یا آسیب جسمی شود چگونه است؟

ج. اگر طبابتی نبود و فقط توصیف دارو کرده و مریض به اختیار خود اقدام به استعمال نموده ضمانی در بین نیست.

مرگ جنین در صورت بی اطلاعی پزشک از حاملگی بیمار

س ۱۹۸. اگر پزشک معالج از حاملگی بیمار سؤال نکند و بیمار هم پزشک را در جریان قرار ندهد در صورتی که دارو یا روش تشخیصی مورد استفاده منجر به ضرر و عارضه شود مسئولیت بر عهده کیست؟

ج. اگر روش تشخیصی پزشک معالج یا داروی تجویزی وی که مریض به اعتماد بر تجویز او استعمال نموده موجب ضرر و عارضه شود پزشک ضامن خسارت است.

ضمان پزشک متخصص و دانا در صورت فوت بیمار

س ۱۹۹. در صورتی که بیمار یا ولی او به پزشکی که در کارش متخصص و داناست اجازه معالجه دهد، آیا در صورت مرگ بیمار، پزشک ضامن است؟

ج. اگر معلوم نیست که طبابت طبیب موجب مرگ او شده باشد ضامن نیست و چنانچه در اثر اشتباه طبیب حادثه واقع شده ضامن است؛ مگر در صورتی که قبل از طبابت تبری (۲) کرده باشد.

ضمان لطمه به بیمار توسط دستیاران به علت عدم حضور استاد

س ۲۰۰. در مراکز آموزشی، درمانی و پزشکی دولتی دستیاران به ویژه در سال های نخست باید با حضور و راهنمایی اساتید خود اقدام به عمل جراحی نمایند در صورتی که دستیار با اجازه استاد خود یا با این امید که استاد می گوید: «شما کار را شروع کنید من هم می رسم» ولی حاضر نمی شود، به تنهایی یا با همراهی سایر دستیاران عمل جراحی را به پایان رساند و آسیبی به بیمار وارد شود که ناشی از عدم حضور استاد است مسئول کیست؟

ج. مسئول، مباشر ورود آسیب است و استاد ضامن نیست.

ضمان لطمه به بیمار در صورت انجام نشدن عمل جراحی به خاطر ناتوانی در پرداخت هزینه

س ۲۰۱. پزشکی به علت فقر مالی مریض که قادر به پرداخت اجرت عمل جراحی نیست از معالجه و جراحی بیماری اورژانس اجتناب می کند و در نتیجه بیمار فوت می کند یا عمل جراحی در روزهای دیگر به اندازه همان روز نمی تواند مفید باشد آیا پزشک ضامن است؟ اغلب بیمارستان ها اول پول دریافت می کنند و سپس مریض را به پزشک ارجاع می دهند در صورتی که تأخیر در این امر منجر به مرگ یا عوارض دیگر شود آیا این کار غیر شرعی نیست؟

ج. پزشک یا اهمال کننده، ضامن موت یا عوارض ذکر شده نیستند؛ هر چند اگر در حفظ نفس یا معالجه واجب کوتاهی شده باشد گناهکار هستند.

۱. اصطلاح ضمان در مباحث فقهی چندین مصداق دارد اما آنچه که در این بحث مقصود است عبارتست از: حقی که به خاطر وارد کردن ضرر مالی یا جانی به کسی بر گردن واردکننده ی ضرر آمده باشد.
۲. پزشک از خود سلب مسئولیت کرده باشد.